

Stankovské zvesti

Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov

číslo I, ročník I., 2007

Erb a symboly obce

Aby sme pochopili význam symbolov v súčasnom erbe obce Stankovany, je nevyhnutné krátku exkurziu do histórie. Na listinách zo 17. a 18. storočia, napríklad na urbároch, sa objavuje odtačák okruhlého pečatiadla, ktoré znázorňuje listnatý strom (pravdepodobne lípu) vyrastajúci z pažíte a v kruhopise nápis SIG. POSS. SZTANKOVAN, čo v preklade znamená pečať usadiostí Stankovany. Na kresbe z Felejšo zberky uchovávanej v Liptovskom múzeu v Ružomberku, ju už znázornený ihličnatý strom vyrastajúci na strednom vrchu trojvršia. Toto pečatiadlo vzniklo v roku 1837. Obec Stankovany si v roku 1871 dala vyhotoviť ďalšie pečatiadlo, na ktorom je znázornený ihličnatý strom, vyrastajúci spomedzi dvoch balvanov.

V novembri roku 2005 Hieraldická komisia MV SR prerokovala návrh a doporučila prijať obecnému zastupiteľstvu v tejto podobe:

V zelenom štítte so stredného vrchu ostrého zlatého trojvršia vyrastajúci zlatý smrek so strieborným kmeňom, z bočných vrchov po jednej lipe so zlatými listami a strieborným kmeňom.

Prečo bola najstarším pečatiidlom lípa? Po všeobecnosti sa považuje za symbol Slovanov, preto si azda naši predkovia zvolili za symbol tento strom. No pravdepodobne bude asi druhá domnenka a to, že k väčšiemu rozšíreniu ihličanov došlo až koncom 18. storočia. V 19. storočí sa toto drevo používalo na stavbu domov, výrobu nástrojov, či na kúrenie. Možno práve preto sa na pečatiidle z roku 1837 objavuje ihličnatý strom, na miesto mladšieho listnatého. O význame tejto symboliky však môžeme iba polemizovať.

Okrém erbu bola prijatá aj vlajka obce, ktorá pozostáva zo šiestich pozdĺžnych pruhov vo farbách: biela, zelená, žltá, biela, zelená, žltá.

Na záver treba ešte podotknúť, že grafický návrh erbu vlajky a obce Stankovany stvárnila akademická maliarka Dragica Vrtelová.

Mgr. Vladimír Urban

Začíname písat' noviny

Sveľkou radostou odovzdávame do všetkých rúk prvú a zároveň sviatočné číslo Stankovských zvestí. Obecné noviny sú kladú za povinnosť informovať obyvateľov Stankovian a Rojkova o dianí v obci, poučiť sa o súčasné zabavu. Pevne veríme, že Stankovské zvesti si nájdú svoje miesto v každej domácnosti a budú slúžiť svojmu účelu.

Pravidelne si budete môcť prečítať najnovšie správy z Obecného úradu, jednotlivých zasadnutí obecného zastupiteľstva a rovnako sa vám budú z našich stránok prihovárať starosta obce alebo poslanci.

Jednotlivé podujatia zo sveta športu, či kultúry, oznamy, reportáže týkajúce sa Stankovian a Rojkova – to všetko sa dozviete z našich Zvestí. Je veľmi dôležité poznať história svojej rodnej dediny, a práve preto sme sa odhodlali vás s ním zoznať, či pripomínať v rubrike „Historia obce“, ktorá bude mať v každom čísle pokračovanie. Stankovany a Rojkov sa nachádzajú v krásnej lokalite, strečia sa tu dva horské masívy, sú obehatené o množstvo prírodných krás, ktoré nám môžu nejedna ebez závidieť. Rozhodli sme sa vám tieť skvosty našho okolia priblížiť a podciarknúť tak ich jedinečnosť.

Ale viac už v „Krásach okolia“. Množstvo nášpirácie nielen na nedeľný stôl nájdú gazdinky v časti „Receptář“. Kladieme si za povinnosť prinášať vám dôležité fakty a kontakty, ktoré uľahčia orientáciu nielen v doprave, zdravotníctve, kultúre. Nie každý

dôb občan má prístup k internetu, a preto chceme aspoň čiastočne vyplniť túto medzaru v informovanosti. Úlohou Stankovských zvestí je zaujať každého obyvateľa, i keď na malom kúsku. Dôchodca, žiačik, rodič, turista, si ako dôfame, nájde zopár riadkov, ktoré ho potesia.

Rozhodnutie začať vydávať obecné noviny sa nerozložilo fahko. Nápad dňa dremal v hlave starostu, ved' činnosť a fungovanie obecných novín sú odzrkadlením snahy priblížiť sa občanom. Hned na začiatku sme sa stretli s niektorými otázkami a obavami, reakciu nápadu nebola jednoduchá. Niekoľko však stačí chcieť trocha viac a dobrá vec sa môže podarí.

Redakcia Stankovských zvestí veľmi ráda uvítava aj spoluprácu vás, občanov na tom, ako vylepšíť, či prispieť do obecných novín. Samozrejme, násť tim nie je uzavretý, ak sa nájde záujemca o miesto redaktora, radi ho medzi nami privítame. Schránka pre vaše námetu bude umiestnená vo vestibule Obecného úradu alebo môžete osloviť ktoréhokoľvek člena redakcie. Rovnako vám venujeme priestor pre vašu občiansku inerciu. Ak ponúkate tovar na predaj, či nejaký hľadáte, poskytujete služby, ktoré sú pre spoluobčanov prospešné, pokojne sa obráťte na Stankovské zvesti.

Tešíme sa na spoločnú komunikáciu, ktorá, pevne veríme, nebude len jednostranná.

redakcia

Pohľad na panoramu obce - Šíp v letných mesiacoch

Z obecného úradu

2

EDITORIAL

Cena informácie je nevyčísliteľná. Našou

ambíciu je byť pomocnou rukou pre vašu lepsiť informovanosť o dianí v obci, a orientáciu. Dúfame v dialóg, ktorý bude prebiehať medzi vami, občanmi Stankovian a Rojkova a nami, redakciou Stankovských zvestí. Pre uľahčenie sme sa rozhodli zriaďiť schránku, do ktorej môžete prispievať. Prijíname akékoľvek otázky, postrehy a ponúkame možnosť drobnej inzercie. Vyzývame vás k aktívite, dostáva sa vám jedinečná príležitosť, ako vyjadriť svoj názor. Budeme sa zaoberať každým podpisom a významom, ktoré vám poskytne.

Kritizovať a nadávať bez podpisu vie každý. Podpísat svoje tvrdenie chce odvahu. Pretu akceptujeme a považujeme za smerodajné len prispevky s menom písateľa. Pokiaľ ide o sériózne, oprávnené argumenty, nezostaneme fahostajní a venujeme im našu pozornosť.

Opakovanie je matka múdrosti, preto vás vyzývame milí občania, podeľte sa s nami o vaše starosti, názory, recepty a postrehy v obci. Pomôžte nám urobiť Stankovské zvesti čo najlepšie, pretože bez vašej aktívity to nepôjde.

Lubica Kubíšová

ako si predstavujete vaše obecné noviny, čo vám chýba a čo vás zaujíma. Ešte raz zdôrazňujem, aj vyslúžili sa vám súčasť!

Schránka je riadne označená, umiestnená na chodbe na prízemí budovy obecného úradu. Predpokladáme, že každý z vás na toto miesto zavíta, či už z dôvodu návštavy pošty, obecných lesov, úradu, urbára,... a teraz máte o dôvod viac. Schránka je vstupnou bránou do štruktúry obecných novín, je jednoduché do nej vstúpiť.

Kritizovať a nadávať bez podpisu vie každý. Podpísat svoje tvrdenie chce odvahu. Pretu akceptujeme a považujeme za smerodajné len prispevky s menom písateľa. Pokiaľ ide o sériózne, oprávnené argumenty, nezostaneme fahostajní a venujeme im našu pozornosť.

Opakovanie je matka múdrosti, preto vás vyzývame milí občania, podeľte sa s nami o vaše starosti, názory, recepty a postrehy v obci. Pomôžte nám urobiť Stankovské zvesti čo najlepšie, pretože bez vašej aktívity to nepôjde.

Lubica Kubíšová

Slovo starostu

Ing. Ján Tatár

„Nič nie je také jednoduché, ani zložité, ako sa zdá na prvý pohľad“

Niekolkočiastočná snaha o vytvorenie podmienok na realizáciu obecných novín (ON) nebola zbytočná. Doriešili sme viaceré problémy, ktoré súviseli s danou problematikou. Vytvorili sa, skromný - počtom zatial malý kolektív zamestnencov, ktorí boli ochotní dat venuje pre uvádzaný cieľ. Nahromadené či získané materiály a hlavne využitie svojich schopností, dôvitu a odvahy predstúpili pred čitateľmi a určite i dôsledných kritikov. Podstatné však je, že sme sa dočkali prvého vydania ON pod názvom Stankovské zvesti. Osobne som rád, že takýto novinársky produkt vznikol, a preto si pokladám za povinnosť poďakovať tým, ktorí sú na tvorbe ON podielali. Mená všetkých zainteresovaných nájdete čitateľa na príslušnom mieste, kde je uvedená redaccká rada. Vysoko si väžím záujem, snahu a schopnosti celej rady, ale predsa musím vyzdvihnuť dve mená, bez ktorých by obecné noviny vznikli len veľmi fažko. Ústrednou postavou je Lubica Kubíšová, študentka, no začátkom absolventka Katolíckej univerzity v Ružomberku, Filozofickej fakulty na katedre žurnalistiky, ktorú si úzky okruh spolupracovníkov v tme určil za siedfredaktorku. Jej skúsenosti, hoci začínajúcej novinárky, boli pre ostatných veľkou podporou a vzpruhou do náročnej pre práce. Výborne jej sekundoval jej zástupca - Ján Buliak, ktorý prejavil veľkú ochotu byť tvorivo nájomocný (poskytol veľké množstvo aktuálnych fotografií, popisy jednotlivých akcií, a pod.). Ostáva len veriť, že k súčasnej redakcii sa pridajú aj iní, ktorí prinesú nové prvky pre vylepšenie ďalšieho čísla Stankovských zvestí.

Verím, že každé dobre mienené slovo, hoc aj kritické, bude kvalitatívne posúvať noviny od čísla k číslu. Zatial sa len začalo s ich vydávaním. Pretože každý začiatok je tažký, držíme palce súčasnému kolektívnu redakčnej rady a prajeme jej členom, aby im to „písalo“ minimálne tak dobre, ba lepšie v budúcich číslach Stankovských zvestí, ako je tomu v úvodnom číslu. Prajem im v ich novinárskej činnosti veľa úspechov, štastný výber zaujímavých témy, schopnosti pre zvládanie nových požiadaviek a trpeľivosť v náročnej práci.

Obecné zastupiteľstvo.....3

Zvesti.....4-5

Čo priniesol rok 20076-7

Spoločenská kronika7

Quo vadis, stankovský futbal?

Kam kráčaš?8

Receptár8

Z historie obce

Od lužickej kultúry po meno

Stankoviansky9

Prírodné krásy

Stankovany - obec na roz-

hraní Liptova, Oravy a Turca...10

Zvesti špeciál

Vianoce na Dolnom Liptove....11

REDAKCIÁ

OBSAH

Stankovské zvesti * Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov * www.stankovany.sk
Vychádza s podporou Obecného úradu Stankovany, Číslo 1, ročník I., december 2007, vychádza s povolením Ministerstva kultúry SR, registračné číslo: RP 361/2007

Šéfredaktor: Lubica Kubíšová, **zástupca šéfredaktora:** Ján Buliak,
redakcia: Bohuslav Belko, Milan Matejík, Peter Straka, Mgr. Vladimír Urban,
grafická úprava: Lubica Kubíšová, **fotografie:** Ján Buliak

Texty neprešli jazykovou úpravou

Stankovské zvesti

Zasadnutie obecného zastupiteľstva

Starosta obce, zúčastnení poslanci a občania pri rokovani

16. november 2007 – Poslanci obecného zastupiteľstva (OZ) zasadali siedmykrát v kalendárnom roku 2007. Zúčastnilo sa na ňom 6 poslancov a veľké množstvo občanov, ktorí prejavili záujem o dianie v obci. Hlavou náplňou bolo prerokovanie výstavby účelových objektov v katastrálnom území obce a výstavba malej vodnej elektrárne.

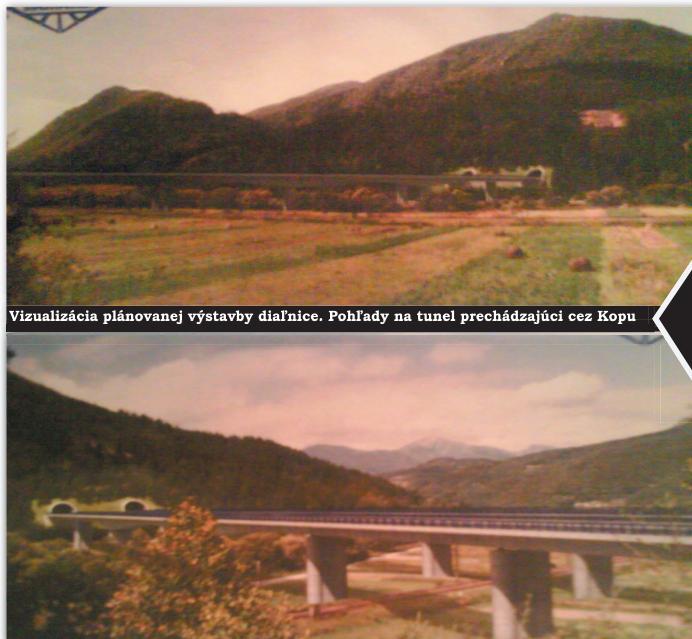
Medzi prítomními kolovali mapy a fotografie plánovanej výstavby diaľničného úseku prechádzajúceho cez Stankovany a Rojkov, ktoré si mohol každý podrobne prezrieť. Starosta Ing. Ján Tatár uistil prítomných občanov, že nedôjde k obmedzeniu ani zrušeniu strieb. Obecne zastupiteľstvo trvá na podmienke nezrobenia Rojkovského ráseliniška a pitných zdrojov pri výstavbe tunelov cez vrchy Kopa a Havran.

Zastupiteľstvo sa zaoberovalo aj výstavbou malej vodnej elektrárne. Na úseku od Ružomberka po Kraľovany sú plánované tri takéto diela. Prvým a prioritným je projekt výstavby elektrárne v Ružomberku, druhá v Kraľovanoch a tretia alternatíva sa vzťahuje na obec Stankovany alebo Švošov. Požadovanou kompenzáciou za zásah do výzoru obce je úprava brehov rieky Váh.

Starosta vyjadril potešenie nad vysokou účasťou občanov, ktorí sa aktívne zapájali do diskusie. Zároveň by bol rád, keby ľudia aj nadáľ navštěvovali zasadnutia Obecného úradu v takom hojnom počte.

Z prerokovaných bodov vyberáme:

1. Kontrola prijatých uznesení
2. Správa o činnosti Dozornej rady Obecných lesov Stankovany
3. Rôzne organizačné činnosti:
 - a) Žiadosť NDS Bratislava: diaľnica
 - b) Žiadosť GEOFOS Žilina – MVE
 - c) Mikulášsky večierok
 - d) Vyhodnotenie zbierky na opravu kostola
 - e) Dotácia na MR: výber zhotoviteľa

Vizualizácia plánovanej výstavby diaľnice. Pohľady na tunel prechádzajúci cez Kopu

Vyberáme z výpisu uznesenia č. 8/2007 zo siedmeho riadneho zastupiteľstva v Stankovane konaného dňa 16. novembra 2007:

• Žiadosť Národnej diaľničnej spoločnosti Bratislava: OZ berie na vedomie informáciu prezentáciu od NDS ohľadom riešenia diaľnice prechádzajúcej katastrálnym územím obce

• OZ nemá námetky k spôsobu riešenia diaľničnej trasy tunelom Rojkov v dĺžke 1745/1810 m, podľa dokumentácie na územné rozhodnutie vypracovanej Dopravoprospektem a.s. Bratislava.

• Žiadosť GOFOZ Žilina: OZ berie na vedomie informáciu Slovenských elektrární a.s. Bratislava firmy GEOFOS – zhotoviteľa inžiniersko-geologického prieskumu pre malé vodné elektrárne (MVE) Stankovany.

• Vyhodnotenie zbierky na opravu kostola:

OZ berie na vedomie vyhodnotenie a rekapsuliáciu nákladov na opravu fasády veže kostola, ktorá sa vykonala tohto roku.

• Dotácia na miestny rozhlas (MR): výber zhotoviteľa

• OZ nešuhasí s umiestnením hlavného stavebného dvora skladky materiálu a humusu pri dkm 9,5 z obidvoch strán železničnej trate, pretože v tejto lokalite sa uvažuje o bytovej výstavbe v roku 2008/2009.

• OZ doporučuje účelové objekty zriaďovať

na druhej strane Váhu (medzi Váhom a cestnou komunikáciou tr.l/18 v tomto istom dkm (9,5).

• OZ má námetky voči výstavbe SSÚD (Slovenská správa údržby diaľnic) pri dkm 7,5 z dôvodu rozvojových štúdií obce (bytová výstavba, čistička odpadových vôd a rozvoj cestovného ruchu).

• OZ doporučuje účelové stavby SSÚD, DO PZ a HaZZ Stankovany realizovať v dkm 9,5 vedľa plôch pre zriadenie staveniska (hlavný stavebný dvor skladky materiálu a humusu).

• Žiadosť GOFOZ Žilina: OZ berie na vedomie informáciu Slovenských elektrární a.s. Bratislava firmy GEOFOS – zhotoviteľa inžiniersko-geologického prieskumu pre malé vodné elektrárne (MVE) Stankovany.

• Vyhodnotenie zbierky na opravu kostola: OZ berie na vedomie vyhodnotenie a rekapsuliáciu nákladov na opravu fasády veže kostola, ktorá sa vykonala tohto roku.

• Dotácia na miestny rozhlas (MR): výber zhotoviteľa

• OZ berie na vedomie informáciu o poskytnutí dotácie Ministerstva financií SR na individuálne potreby obce na rok 2007 vo výške 300 000 Sk, ktoré budú použité na rekonštrukciu a modernizáciu miestneho rozhlasu.

• OZ doporučuje účelové objekty zriaďovať

Zmena cestovného poriadku

Nezabudnite, že od 9.12.2007 sa zmenil cestovný poriadok príchodov a odchodov vlakov. Aby ste mali aktuálny prehľad pri sebe a boli vásade na čas, poskytujeme vám prehľadnú tabuľku.

Stanica	Zastávka Stankovany	Piatok od	9. XII.2007
PRÍCHOD A ODCHOD VLAKOV			
smer KOŠICE			
smer ŽILINA			

Vlak	Odchod:	Dňo:	Pozn.:	Vlak	Odchod:	Dňo:	Pozn.
7807	5.04	Košice		7850	4.33	Vŕtky	
7833	6.14	Poprad - Tatry	3	7852	5.02	Vŕtky	10
7845	6.50	Lipt. Hrádok	4	7854	5.36	Žilina	
7851	7.32	Ružomberok	1	7830	6.13	Žilina	1
7853	8.12	Lipt. Mikuláš	2	7842	6.45	Žilina	
7855	10.31	Lipt. Mikuláš	5	7832	7.35	Vŕtky	1
7857	11.53	Ružomberok	1	7880	8.26	Žilina	6
7859	12.56	Ružomberok		7860	10.25	Žilina	
7813	13.40	Košice	2	7804	12.38	Žilina	
7835	14.24	Spisská Nová Ves	2	7836	13.19	Žilina	
7815	15.24	Košice	1	7844	13.50	Vŕtky	4
7861	15.38	Ružomberok	10	7858	14.41	Kralovany	
7863	16.23	Lipt. Mikuláš	1,11	7806	15.25	Žilina	1
7865	17.05	Poprad - Tatry	1	7856	15.25	Žilina	5
7867	18.36	Lipt. Hrádok	1,7	7838	16.24	Vŕtky	9
7869	19.34	Ružomberok	7080	18.30	Žilina		
7875	21.08	Ružomberok	1	7874	20.28	Vŕtky	2
7849	21.34	Poprad - Tatry	8,7	7862	22.53	Kralovany	
7871	22.26	Lipt. Mikuláš					

POZNÁMKY:

- 1 - Premáva v X
- 2 - Premáva v X a „6“
- 3 - Premáva v „7“ a + len po Lipt.Mikuláš
- 4 - Ide v X , nejde 24.XII.-6.I., 18.-22.II., 20.-25.III., 28.VI.-31.VIII.
- 5 - Premáva v „6“+ a + 28.VI. - 31.VIII.
- 6 - 24.-25.a31.XII. len po Popradu
- 7 - Po Lipt.Mikuláš denne
- 8 - Premáva v X a „6“, nejde 31.XII. A 5.VII.
- 9 - „7“, 31.XII., 5.VII. Len po Vŕtky
- 10 - Premáva v X, nejde 24.-31.XII.
- 11 - Po Ružomberok denne
- X - Pracovné dni

Možnosti pripojenia na internet v Stankovanoch

Od roku 1969, keď skupina mladých ľudí sledovala, ako si dva počítače vymieňajú údaje, ubehlo takmer 40 rokov. Za tento čas sa jednoduchá počítačová sieť značne rozrástla a rozprestrela svoje vlákna po celej zemeguli. Na začiatku 3. milénia používa internet už vyše $\frac{1}{2}$ miliardy ľudí na 100 miliónoch zosietovaných počítačov a iných zariadení. A práve v posledných rokoch jeho význam ešte viac narastá, keď internet bežne najde aj v mobilných telefónoch.

I keď sa v súčasnosti propaguje veľa spôsobov prístupu na internet v rôznej kvalite, v obci Stankovany sú niektoré obmedzené.

Jedná sa o pripojenie cez pevnú linku, mobilné siete a wi-fi. Najlacnejšou, ale aj najpomalšou alternatívou je pevná linka, veľkú mobilitu zase poskytujú mobilní operátori a wi-fi najvhodnejšie je pre pravidelných užívateľov. Záujemca však vždy musí rátiť aj s nákladmi na potrebné vybavenie a zriadenie.

Ak máte doma pevnú telefónnu linku T-Com, môžete využiť tradične vytáčané (dial-up) internetové pripojenie cez službu Internet Mini s pravidelným mesačným poplatkom na určitý objem dátových prenosov.

Nová webová stránka obce www.stankovany.sk

Internet možno využiť na množstvo užitočných vecí. Môžete nakupovať, telefónovať, platiť účty, vymieňať si vedecké údaje, sledovať správy, vyhľadať si zamestnanie, počúvať hudbu a hlavnú komunikovať s kýmkofek na svete. Aj internetová stránka stankovany.sk bola zriadená, aby slúžila potrebám najmä občanov a návštevníkom našej obce. Obsahuje všeobecné informácie o našom regióne, história, miestnych farností a vedení samosprávy. Stránka sa venuje aj športu, turistike a iným aktivítam. V časti „Aktuálne“ nájdú občania informácie o dianí v obci, otváracie hodiny, cestovné spoje, inzeráty, publikované články, rôzne dokumenty na stiahnutie alebo vyhľadanie telefónného čísla z verejného zoznamu pevných liniek. Svoje pripomienky, postrehy a návrhy je možné vyjadriť priamo na stránke v diskusii alebo napísaním správy starostovi obce

alebo správovi stránky. Každý však môže prispieť napríklad slovkom typickým pre našu regiu (hoci nespisovým), ktorých je nazhromaždených už viac ako 250. Vitané sú aj vlastné fotografie, ktoré sú na stránke usporiadane do kategórií. Samostatne je vytvorená aj videogaléria s videami z rôznych podujatí. Veďme, že stránka www.stankovany.sk bude aj nadáľ využívaná nielen ako užitočný zdroj informácií.

Peter Straka

Rozšírené je aj tzv. wi-fi (pripojenie mikrovlnnými signálmi), ktoré v súčasnosti poskytuje u nás DSL-data. V krátkej dobe by však túto službu mali poskytovať až 3 firmy (Ružanet, Sitynet, DSL-data). Wi-fi pripojenie je pre stálych užívateľov internetu momentálne najvhodnejšie, naviac ponúka aj možnosť využívať internet aj ako telefón. Cena taktiež pozostáva z jednorázového poplatku za zriadenie (instaláciu) a pravidelného mesačného poplatku za linku a za samotný prístup do internetu. Poplatok za inštaláciu sa pohybuje v sume od 3500 Sk, pričom mesačný paušál podľa výberu kolíše. Cenník je prístupný na webovej stránke.

Peter Straka

Bezdrôtový miestny rozhlas

Dotácia ministerstva finančí v hodnote 300 000 Sk sa v nedávnych dňoch pretransformovala do nového bezdrôtového miestneho rozhlasu. Technika na oznamovanie správ Obecného úradu bola už zastaraná, zvuk ktorý sa šíril bol nezrozumiteľný a počutefnosť slabá. Preto sa obecné zastupiteľstvo obce na siedmorn zasadnutí rozhodlo zakúpiť novú rozhlasovú techniku. Pozostáva z 25 prijímacov signálu a 65 bezdrôtových reproduktorov. Celková investícia do obnovy dosiahla úroveň 595 275 Sk, bola zhodenou firmou SATICH Košice. Nový rozhlas je ešte v skúšobnej prevádzke, na stínoch zatiaľ zostanú aj pôvodné reproduktory v prípade poruchy.

lk

eRko a spevokol v Stankovanoch

eRko je Hnutie kresťanských spoločenstiev detí, ktoré pôsobí na celom Slovensku. V Stankovanoch máme v súčasnosti registrovaných 16 členov. Stretávame sa každú sobotu popoludní v priestoroch Obecného úradu. Začíname krátkou modlitbou. Väčšinu času vyplňame nácvikom piesní, ktoré spievame pri sv. omšiach. Zvyšný čas sa zabávame pri rôznych hrách, ktorími sa snažíme rozvíjať u detí tvorivosť a učíme sa používať féróvé pravidlá. V rámci Oblastného

centra Liptov sa každoročne zapájame do akcie eRko ako napríklad detská púť v Levoci, oslava eRko narodenín (Deň života), krátke výlety (v lete sme boli na Oravskom hrade). Aj tento rok pripravujeme na sviatok Narodenia Ježiša Krista (25. december) Jasličkovú pobožnosť. Uskutoční sa v miestnom kostole v popoludňajších hodinách. Po jej skončení začíname s koledovaním 13. ročníka Dobréj noviny (DN), ktorej výťažok poputuje do kraja „tretieho sveta“. Tohto ročného DN má názov: Výnimočný život s poštunutím v krajinách Afriky.

Šachový klub KoBo Stankovany

Pravidelne každý rok sa poriadajú tri šachové turnaje:

* Veľkú cenu žiackych družstiev

* Náborový šachový turnaj o pohár starostu obce

* Open 1. Mája

KoBo Stankovany „B“ - V.Liga - Liptov

1. ŠK Biely Potok	16,5	12
2. ŠK Ružomberok „B“	16	12
3. OŠK Lisková	10,5	6
4. ŠK Ružomberok „C“	9,5	6
5. ŠŠ L.Mikuláš „C“	9	6
6. ŠK Nádej Likavka	7	3
7. KoBo Stankovany	5	3
8. ŠŠ L.Mikuláš „D“	6,5	0

KoBo Stankovany „A“ - IV. Liga - Liptov, Orava

1. ŠK Ondrašová „B“	26,5	13
2. ŠK Važec	25	13
3. ŠK Tvrdošín „B“	22,5	10
4. KoBo Stankovany „A“	23,5	9
5. KTK L.Mikuláš	22,5	9
6. ŠK Bešeňová	19,5	7
7. ŠK Trstená	21	6
8. ŠK Lučky	19	
9. ŠŠ L.Mikuláš „A“	17,5	4
10. ŠŠ L.Mikuláš „B“	14,5	
11. TESLA L. Hrádok	15,5	3
12. ŠK L.Sliače	13	1

Vývoz tuhého komunálneho odpadu

Až do odvolania sa vývoz TKO bude vykonávať v párnom týždni vždy vo štvrtok a v nepárnom týždni vždy v piatok.

DÁTUM

13.december 2007
21.december 2007
27.december 2007
04.január 2008

DEN

štvrtok
piatok
štvrtok
piatok

Vývoz separovaného odpadu:

MESIAC

december

DÁTUM

DEN

18.XII.
utorok

MESIAC

DÁTUM

DEN

Trojlístok otázok

Tajomník Lyžiarsko-turistického oddielu Stankovany-Rojkov, Vendelin Čieško nám priblíži lyžovanie na vleku v Rojkove.

Povedzte nám zapár slov o histórii lyžovania v našej obci.

Začala to skupina nadšencov okolo pána L. Štúra. Bolo to v druhej polovici šesdesiatych rokov minulého storočia. Pôvodne boli postavené dva vleky. Jeden na Babalom laze v Stankovanoch a druhý na Pálenici v Rojkove. Nemožno zabudnúť na obetavosť vtedajších členov, ba dokonca celých rodín, ako napr. Štúrovi, Letkovi, Škutovi, Čieškovi, Zrníkovci, Švábikovi, Tatárovci, Kováčikovi, Balejcovci, Chovancovci a iní.

Kedy budeme koledovať?
Stankovany: 25. a 26. 12. 2007
Kralovany: 30.12. 2007
Rojkov: 6. 2008

Ak sa chceš pridať, príď na niektoré z našich stretniek!

Terézia Fúrová,
Anna Dubovcová,
Eva Straková

Pán tajomník, čo nám poviete o dnešnom TOP?

Momentálne máme jeden vlek Tatrapoma v celkovej dĺžke 500m s kapacitou 27 kočiek. Predsedom je pán J. Kachút. Členská základňa je v poslednom období bohužiaľ malá. Bolo by dobré omladiť členskú základňu, ale narážame na generačný problém ako v každom obecnom športe.

Ako ste pripravený na zimu?

Snežilo veľmi málo, ale sme pripravený na začatie lyžiarskej sezóny 2007/2008. Tešíme sa na každého lyžiara.

Informácie pre lyžiarov:

CENA LÍSTKU

Miestny:
Celodenný – 80 Sk
Cudzi:
Celodenný – 120 – 150 Sk

PREVÁDZKA

Sobota – nedeľa – sviatky (resp. podla dohody)
10:30 – 16:00

Milan Matejik

ČO PRINIESOL ROK 2007

Uverejňujeme na posledných stránkach kalendára, čo je neklamným znakom toho, že súčasný rok pomaly končí. V živote človeka sa sice môže aj za krátky čas zmeniť mnoho, ale pri objektívnom posudzovaní možnosti v rámci obce, už len ľahko očakávať podstatnejšie zmeny. Čo priniesol pre nás, občanov a pre našu obec rok 2007? Na udalosti, ktoré sa udiali v našich rodinách si dokážeme dat odpoved aj sami. Za zmeny v obci a uskutočnené akcie vymenujeme aspoň tie najpodstatnejšie.

Družstvo Červený kríž. Zprava: L. Bartošová, L. Malchová, O. Sísiková, O. Holdová

Družstvo SNS. Zľava: B. Puček, J. Lepeta, B. Belko, K. Belko, L. Had

Tak ako bolo v časovom harmonograme naplánované o 9.00 hod. si zástupcovia jednotlivých súťažných družstiev vylosovali súťažné čísla, dostali rozvážene základné potraviny potrebné pre prípravu gulášu (maso, cibula, zemiaky) a s použitím vlastných ingredienci možno začať s prípravou tohto výnimočne aromatického, obľúbeného a chutného pokrmu.

Počas celého súťažiacim pripravovali guláš a ostatnými súťažnými spoluobčanom v dobré nálade prispevala najskôr reproducovaná hudba rôznych žánrov pre mladých, ale aj vekom pokročilých, ktorí v popoludňajších hodinách vystredalo vystúpenie miestnej hudobeznej skupiny pod vedením M. Matejíka. Moderátorskú úlohy sa na akcii s úspechom zhostila obľúbená miestna „moderátorka“ p. L. Bartošová. Postupne až do ukončenia akcie sa po vzájomných konzultáciach starostu obce, poslancov OZ vytváral ucelený obraz toho, ako mal vyzerať príbeh celého podujatia od úvodného vylosovania súťažiacich družstiev, až po záverečné vyhlásenie výsledkov súťaže.

Na 4. zasadnutí OZ Stankovany, ktoré sa konalo dňa 11.5.2007 sa stanovili určité podmienky a pravidlá hry pre súťažiacich – bude vytvorených 10 trojčlenných družstiev, každé družstvo bude zastupovať určitú organizáciu, spolok, stranu alebo miestnu časť obce. Predbežný dátum konania podujatia s pracovným názvom „Stankovský guláš-nultý ročník“ bol stanovený na 30.6.2007. Z objektívnych technických príčin bol neškôr upravený na sobotu 14.7.2007 so začiatkom o 9.00 hod.

Do tohto dátumu bolo potrebné zo strany organizátorov podujatia vytvoriť pre súťažiacich malých súťažných odmenami pre najúspešnejších.

Po ukončení varenia gulášu bola organizátorom odobraná výzva z jednotlivých súťažných družstiev sme sa dozvedeli najzákladnejšie informácie o každom súťažnom družstve. Namisto pôvodných 10 družstiev z technických príčin sa zúčastnilo iba 7 družstiev.

Najväčšie družstvo bolo založené v roku 1990.

Na akcii bolo využitých 100 litrov oleja, 100 litrov vody a 10 kg slaniny.

Na akcii bolo využitých 100 litrov oleja, 100 litrov vody a 10 kg slaniny.

Na akcii bolo využitých 100 litrov oleja, 100 litrov vody a 10 kg slaniny.

Na akcii bolo využitých 100 litrov oleja, 100 litrov vody a 10 kg slaniny.

Na akcii bolo využitých 100 litrov oleja, 100 litrov vody a 10 kg slaniny.

Na akcii bolo využitých 100 litrov oleja, 100 litrov vody a 10 kg slaniny.

Ján Buliak

Sportový deň detí v Rojkove

28.7. 2007 - Miestna organizácia SNS Stankovany - Rojkov je finančne podporou Obecného úradu usporiadali siedmy ročník Sportového dňa detí. Podujatia sa zúčastnilo približne 100 detí. Starší a mladší žiaci, škôlkari, mali chut si zašportovať a poposať sa zo svojimi silami, aby ukázali svojim rodičom, ale aj ostatným, čo sa v nich skrýva. Za ich snahu a šikovnosť sa im ušlo veľkého potlesku. Žiadne dieťa neobjalo naprázdno, aktivity sa ceniai sladkou odmenou. To najobratnejšie dieťa vysústilo prvú cenu – horský bicykel.

Deti prišli svojou účasťou podporiť poslancov NR SR podpredsedu strany SNS Ing. Dušan Švantner, starosta obce Ing. Ján Tatár, starostovia iných obcí a hostia, z ktorých najzáľubnejší bol predsedajúci okresnej rady SNS v Ružomberku Milan Frič. Večer organizátori pripravili pre rodičov a občanov tanecné zábavy pod hviezdam. Deti, ale i dospelí sa prijeme odreagovať, zabudnúť na každodenný stres. Podujatia podobného druhu sú veľmi prospěšné, pretože vďaka nim si mladšia a staršia generácia nachádzajú opäť cestu k sebe.

Bohuslav Belko

Zástupcovia organizátorov. Zľava: Ing. Ján Tatár, Bohuslav Belko

Rekonštrukcia verejného osvetlenia

Dovolime si podrobnejšie oboznámiť čitateľov s jednou z dvoch finančne náročnejších investícií, ktorá je už zrealizovaná a o druhej sa rozhodne v blízkej budúcnosti. Zrealizovaná bola akcia „Rekonštrukcia verejného osvetlenia“.

Neustále sa zvyšujúce ceny elektrickej energie, stále častejšie opravy starých svietidiel s vysokým odberom elektrického prúdu, ako aj požiadavka občanov o trvalé - celočočné svietenie, si vynutila pomerne veľkú investíciu. Prešlo sa z pôvodného osvetlenia, k podstatne efektívnejšiemu osvetľovaniu ulíc, energeticky a teda aj ekonomicky výhodnejšiemu. Pôvodne bolo v obci umiestnených 122 svietidiel, ktoré boli vymenované a doplnené na súčasný stav 136 a jeden reflektor pre osvetlenie kostola. Na prvý pohľad by sa zdalo, že je všetko v poriadku, no nie je tomu tak, pretože v niektorých prípadoch došlo k zmene umiestnenia svietidiel a to narušilo doterajšie návýky našich občanov. Treba si však uvedomiť, že pre osvetlenie obce bola vypracovaná štúdia, podľa ktorej sa pristúpilo k realizácii osvetlenia ulíc, aby sa tieto stali bezpečnejšími. Na základe námietok niektorých občanov, sa vytvorila z radosť poslancov a občanov obce komisia, ktorá zvažovala opodstatnenosť pripomienok a opodstatnenie boli doriešené.

Problematike verejného osvetlenia sa venuovalo značne množstvo zainteresovaných osôb aj dostatok času, aby investícia vo výške 927.725,- Sk slúžila pre všetkých čo najlepšie.

Plánovaná prestavba kultúrneho domu

Nie je možné posudzovať kultúrny dom, ako ho poznáme z našich podmienok. Novodobé stvárnenie budovy je objekt s účelovým využitím pre všetky vekové skupiny obyvateľstva s rôznou záujmovou činnosťou.

Jeho výstavba podľa uvádzaných predstáv, sa však dá uskutočniť len za podmienok podpory zo strukturálnych fondov EÚ, pretože samotná obec nemá dostatok financií na krytie nákladov spojených s realizáciou zámeru. Predpokladá sa, že výzva v tomto smere bude predložená. Robíme potrebné kroky (máme LV pozemku a budovy, vypracovanú projektovú dokumentáciu). Žískavame potrebné stanoviská pre obdržanie stavebného povolenia, ktoré je nevyhnutnou súčasťou o poskytnutie finančných prostriedkov. Neostáva nám nič iné, iba veriť, že sa naša žiadosť dostane do užšieho výberu, v ktorom budeme úspešní.

Ďalšie udalosti a aktivity obce

Obec v tomto roku opäť trocha pozmenila tvár. Zažili, pripomenuť a zopakovali sme si mnoho. Pre úplnosť dopfňame v bodech ďalšie udalosti a aktivity, ktoré výrazne dopomohli k posunu obce vpred:

Oblast rozvoja a zveľaďovania obce

- rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia
- čiastočné vybudovanie výhybní a pripusti na štátnej ceste III. tr. z Ľubochne do Stankovian
- dobudovanie vodovodnej nádrže pre skupinový vodovod v Polômku
- úprava cest na Hruškovej s odtokom vody kanálom
- postavenie oporných múrikov a rozšírenie pripustí na ceste popri Váhu v Rojkove
- výmena klasického rozhlasového systému za bezdrôtový
- príprava priestoru pre veľkokapacitný kontajner
- výstavba zábradlia pri kultúrnom dome a základnej škole
- vypracovanie projektové dokumentácie pre kultúrny dom, ako podklad pre ziskanie finančných prostriedkov z eurofondov
- vypracovanie štúdie pre premostenie Váhu

Za mnogé uvedené práce by sme sa chceli podčiarkať nezamestnaným pracujúcim na malých obecných službách v Stankovanoch. Nemalo mierou sa zaslúžili o zlepšenie obce nielen v tomto roku, ale i v predchádzajúcom období.

Oblast kultúry a športu

- detský karneval
- šachový turnaj o pohár starostu obce
- eRko - mládežnícky spevokol
- oslavy Dňa matiek
- športové a kultúrne podujatie pri príležitosti Dňa detí
- futbalový turnaj Starých páнов o pohár starostu obce
- stretnutie s dôchodcami pri príležitosti Mesiaču k starším
- vznik a pôsobenie klubu Jednota dôchodcov
- Mikulášsky večierok

Oblast verejno - právna

- ROEP - pozemkové úpravy
- vysporadúvanie pozemkov pre ziskanie stavebnych parciel v Lesovej (pod Jasením oproti píle)

Stretnutie s Mikulášom

15. december 2007 - Svätý Mikuláš neobšiel našu obec ani tento rok a už tradične sa s deťmi stretol pod vianočným stromčekom. Za celoročnú poslušnosť a náramu našich najmenších priniesol baličky sladkosť. Napriek sychravému počasiu sa deti i rodičia dobre zabavili mikuláš nezabudol ani na rodičov a ostatných dospelých, ktorých pozval na dúšok zlatistého mokra. Pripravený bol kultúrny program. Svätý Mikuláš sa teší na naše deti aj v budúcom roku, kedy nás navštíví už po štvrtýkrát.

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Koniec roka znamená obdobie mnohých rekapitulácií. Ohliadame sa za udalosťami, ktoré nám život za posledný čas priniesol.

Láska, ktorá sa skrýva v modlitbe prínaša zázraky

Sviatosť manželstva uzavreli:

Január: Mária Stúrová a Jozef Ivanov
April: Ivona Konkolová a Roman Slezák
Jún: Dagmar Pečková a Tomáš Kapusta
Júl: Jana Straková a Miroslav Brveník
August: Jana Kováčiková a Bc. Juraj Rajaj

Dieťa je živý kvet zeme

Vítame medzi nami:

Február: Livia Čiešková, Simona Uhliarová
Máj: Sebastian Ivanov, Anna Zrníková, Miriam Hadačová

August: Nikolas Široň

September: Pavol Planieta, Célia Agnes Príďavková

Október: Rebeka Tatárová, Diana Tomáňová

November: Michal Laurinec

Ničoho v živote sa netreba bat, treba len všetkému porozumieť

František Žurek (76), Anton Gašper (60), Fabián Pečko (82), Peter Lacko (56), Kamil Britko (73), Anton Straka (87), Anton Chovanec (83), František Karas (89), Albinia Kováčiková (80), Monika Stopková (24), Marianna Mojská (34), Peter Letko (81), Melánia Kotetková (66), Janka Franková (87) Božena Balejová (75)

Opustili nás:

Quo Vadis, stankovský futbal?

Kam kráčaš...?

História stankovského futbalu je zaujímavá. Klub prešiel rôznymi etapami. V okresných súťažiach hralo pravidelne mužstvo dorastencov a dospelých, ba v jednej sezóne sa objavilo aj družstvo žiačkov. Začiatky futbalu sa datujú od roku 1928. Tento rok by sme tiež mali osláviť 80te výročie športu v našej obci. Otázka ale ostáva, máme vobec čo oslavovať? Je tažké nájsť vhodnú odpoved, pretože v posledných piatich sezónach hráme vo futbalových súťažiach dorastencov a dospelých druhé huse. Mužstvo dorastencov už súťaž nehrá. Mužstvo dospelých v posledných troch rokoch skončilo najprv v ročníku 2005/2006 šťastnou záchrannou v súťaži, v ročníku 2006/2007 bol posledné, vypadalo do II. triedy, v 2007/2008 je posledné. Čo je teda s futbalom v obci? Čo je príčinou veľkej krízy? Bez fungujúci a úspešný futbal je pre spomienky pre dobré meno a česť obce.

V roku 1990 sa Telovýchovná jednota Stankovany rozdelila na dva samostatné právne subjekty. A to Futbalový klub SOKOL Stankovany a Lyžiarsko-turistický klub Stankovany - Rojkov. Výbor klubu tvorili funkcionári, ktorí boli danej oblasti skúsení a ostrielani. Rovnako i hráčska základňa pozostávala zo zbehlih hráčov, ktorých dopĺňali mladí.

V tomto období dochádza k výmene členov výboru, hráči ostávajú, avšak badat vytváranie záujmu o niektoré funkcie vo vedení a odbornú prácu. Rovnako chýba i pozornosť a chut na pravidelnú tréningovú činnosť v družstve dospelých i dorastencov.

Od roku 2000 sa vystredalo v čele oddielu niekoľko osôb. Lacko Peter, Šimo Pavol, Ing. Straka Peter a v rokoch 2005 až 2007 bol prezidentom klubu Čiesko Ľubomír. Na začiatku súťažného ročníka 2006/2007 v júli 2007 sa veľmi vážne hovorilo o tom, že po vypadnutí z I. triedy a pokračujúcim nezáujmom futbalistov o dochádzku na tréningy a zápasu bude lepšie sa do súťaže ne-

prihliásiť a aktivity na čas prerušíť. No po rôznych mimoriadnych schôdzach sa pári jednotlivcov proti tomuto návrhu postavilo a nastala „paláčová revolúcia“ v klube.

Výbor klubu

ostal nefunkčný, nepracoval,

neexistovala revízna komisia. Naslo sa niekoľko odhodlaných funkcionárov a hráčov,

ktorí sa do súťaže aj naprieck nepríaznivej situácií prihlásili. Hrala sa teda II. trieda. Už prvé výsledky ale ukázali, že ich predsa vzťah sa nebude napľňať, čo vyvrholilo po jeseň časti súťaže do reality posledného miesta v tabuľke. V tejto situácii sa na nemožné podujali bývalí funkcionári. Zarážajúce je, že počas trávnia súťaže nebola žiadna schôdza futbalistov, ba ani futbalového klubu. Po skončení jeseňnej časti sa konalo mimoriadne zasadnutie členov, futbalistov, príslušníkov súťažovej komisie pri Obecnom úrade a spolu so starostom sa pokúšali nájsť z tragickej situácie východisko. Účasť pozvaných, ktorých sa otázka futbalového hlavolamu týka, bola veľmi slabá. Napriek neúspechu a vôle vyriešiť problém sa opäť zvolala schôdza. Termín bol ohľásený vopred, avizovaný miestnym rozhlasom. V piatok 12.10.2007 sa v zasadiackej Obecnom úradu zúčastnil zlomok pozvaných. V diskusii, ktorá bola prístupná aj príaznicom sa dohodlo, že futbal v obci po 80tich rokoch este neskončí, ale sa začne budovať na novej štruktúre a vzhľade. Priravia sa nové stanovy, vobrávajú členov výboru, revíznu komisiu a plán činnosti na ďalší kalendárny rok a pokračovanie futbalistov až v jarnej časti sezóny. Zostalo však iba pri plánoch, reálne kroky nikto neuskutočnil. Kto za to nesie zodpovednosť?

Kriza pokračuje ďalej, ale iskra nádeje ešte nezhorí.

Štafeta záujmu bola posunutá,

čaká sa na to, kedy sa prestane s hazardom v klube SOKOL Stankovany. Ide predsa o jeho dobré meno v súlade s 80-ročnou tradíciou, ktorú musíme zachovať aj pre ďalšie generácie.

PS, st

21. október 2007, posledný zápas sezóny na našom trávniku: Stankovany - FK L.Vlachy

RECEPTÁR

Lepené čokoládové perničky

Potrebujueme: 300g hladkej mýky, 200g práškovočukru, 1,5 lyžice medu, 2 vajcia, ½ práskej perníka, ½ lyžičky sódy bikarbóny, škorica, kakao, piškoty, lekvár, rum, čokoláda

Postup: mýku, cukor, med, celé vajcia, prášok do perníka, sódu, škoricu (podľa chuti) a kakao (2-3 lyžice, záleží na intenzite hnedej farby, ktorú chceme). Vypracujeme cesto, necháme 24 hodín postať v chladničke. Vyvalíme požadované tvary. Veľmi pekné sú srdiečka. Upečieme, potrieme rumom zmešaným s vodom. Pripravíme plinku: lekvár, pomorené piškoty, rum (podľa požadovaného množstva pridávame viac lekváru)

Vianočný punč

Potrebujueme: džús (jablkovočuvrý, pomarančový, vefni dobrý je aj z bieleho hrozná), červené víno, škorica, klinčeky, cukor, ovocie alebo len postrúhaná kôra (jablká, pomoranče)

Postup: dôležité je, že musíme zachovať pomer džusu a vína 1:1, ostatné záleží len na chuti. V hrnci varíme džús so škoricou, cukrom a klinčekami, keď zovrie, pridáme ovocie. Do horúcej zmesy prilejeme víno a odstavíme. Vianočný punč sa podáva záhadne teply!

Makové opekanice

Potrebujueme: 400g hladkej mýky, štipka soli, 200 ml vlažného mlieka, ½ lyžičky cukru, 20g droždia, mýka na posypanie, tuk na plech. **Na poliate:** 500ml mlieka, mletý mak, cukor, med

Postup: Pripravíme kvások (mlieko, cukor, rozdrobené droždie). Po vykysnutí ho pridáme do mýky zmešaného so soľou a vlažným mliekom. Necháme krátko vykysnúť. Vytvárame 10 cm dlhé valčeky, opäť necháme 15 minút podkysnúť a pomaly upečieme v rúre. Upečené rozkrájame na 2 cm kúsky. Polejeme horúcou mliekom (kedysi za používania iba voda), posypeme makom a cukrom. Podľa chuti pridávame zohriaté med.

Od lužickej kultúry po meno Stankoviansky

Okolo tokov riek už v dávnom roku najčastejšie vznikali ľudske sídla a viedli cesty, po ktorých sa naši dávni predkovia prechádzali. Práve cez kataster Stankovian viedla jedna z vetiev jantárovej cesty, po ktorej sa do stávali až na sever aj iné kultúrne vplyvy a súčasne sa dátumom civilizácie.

Na začiatku strednej doby bronzovej, sa tu objavujú zástupcovia lužickej kultúry, ktorá sa na viac než tisíc rokov stala klíčovým faktom vývoja na väčšine severných a severovýchodných územiac strednej Európy. Lužičanov najmä poľskí historici považujú za praslovjanov.

Čo sa týka každodennejho života starých Lužičanov, potravinový základňu popri poľnohospodárstve tvoril aj chob dobytku, v sezone doplnený horskym pastierstvom, pre ktoré boli veľmi dobré podmienky najmä v závere Liptovskej kotlinky, kde dnes ležia obce Švošov, Hubová, Lubochná a Stankovany. Neprekupuje preto, že niekedy nachádzame ojedinelé nálezy nástrojov v odľahlejších častiach katastrof týchto obcí, ako napr. bronzová sekera z Lubochnianskej doliny, ktorá sa našla v r. 1971 v sedle pod Fatrou.

V susednej dedine Komjatnej bol koncom 19. stor. objavený „praveký poklad“. Skladba inventára bola skutočne rôznorodá - 6 sekerek s uškami, 10 kosákov, náramenné kruhy, čelenky, fragmenty bronzových kotlikov, skostnatá ružicovitá spona, diadém a tri broncové meče, ktoré podľa najvyšej koncentrácie výskytu nazývajú bádatelia aj „liptovským typom“.

Lužická kultúra tu pretrvala veľmi dlho. Vďaka relativnej izolácii týchto oblastí od novovo formujúcich centier halštatskej kultúry, tu nedoslo k takým náhlym historickým zvratom a zvyklosť tunajšieho pôvodného lužického obyvatelstva sa zakonverovali v špecifickej skupine, ktorá dostala pomenovanie oravská skupina halštatskej kultúry. Ale to už je staršia doba zelezná.

Vianoce na Dolnom Liptove

Vianočné zvyky a tradície má dnes už každá rodina prispôsobené a poznáne uponáhľanou dobovu. Kedysi mala ale každá oblasť spoločné znaky osláv najkrajších sviatkov v roku. Nebolo tomu inak ani na dolnom Liptove. Hoci sa tradície pomiešali, keď stará mať priniesla niečo z Oravy, alebo otec z Turca, niektoré zvyky a jedlá pretrvávajú v liptovských domácnostach dodnes.

Sviatok Vianoc sa začína okamihom, keď sa zapálila prvá sviečka na adventnom vencu. Bola to prvá nedea po sviatku svätej Kataríny. Malí chlapci zvykli s retazami skoro ráno chodiť po dedine, kde nastívili príbežných, vinšovali domu hojnosť a zdravie. V niektorých oblastiach Liptova slobodné dievčatá uviazali na prutíky bielu, červenú a čiernu nit. Ktorý z nich prvý vypučal, ten predpovedal osud. Biela symbolizovala skorú svadbu, prútik s červenou nitou predpovedal nemanželskú dielu, čierna bola znakom smrti.

Najdôležitejším dňom pre všetky mladé dievčatá bol ale sviatok svätej Lucie. Lucia mala

magickú moc pri odhaľovaní mena toho vysoleného. Jestvovalo množstvo tradičných rytiaľov, ktoré niektoré dievčatá dodržiavajú ešte dnes. Najtradicnejším a dodnes používanom bolo písanie men na 13 papierov. Každý deň dievča jeden z nich spáli a meno toho, ktorý bol na poslednom predpovedalo budúceho ženicha. Vyrábal sa lucívny stolček bez jediného klinca, ženy a dievčatá chodili v bielech odevoch a so zamúčenými tvárami strašiť. Gazda dával dobytku cesnak, aby ho uchránil pred nestastím a urobil s ním na dvore maštale kríž.

Najobľúbenejším detským sviatkom adventného obdobia s výnimkou Vianoc, bol a pretrval sviatok sväteho Mikuláša. Svoju štedrú povest získal nezistnou pomocou pre tri sestry, ktorým daroval veno a ochránil ich tak pred nevýhodným sobášom. Odvtedy Mikuláš potajomky nosí v noci dobrým detom sladkosť a tým, ktoré neposlúchali nadeli kópku uhlia.

Čas vianočných sviatkov mal pre ľudí kedysi úplne iný význam ako dnes. Liptov pat-

ril ku chudobnejším oblastiam Slovenska, len makoďka sa obdarivala. Napriek tomu boli domy plné veselosti a nadšenia. Gazdiné od rána pekli koláče, plietli vianočky, pripravovali tradičnú kapustnicu. Deti im rady pomáhali a odjedali z pochúťok, ktoré si v priebehu roka nemohli dopriať. Domky rozvoniali škoricou, orechmi, slivkovým lekvárom a sušeným ovocím. Počas štredného dňa sa ľudia postili, údené mäso jedli až po zotmení alebo na druhý deň. Pre deti sa nachystali opekanice s makom, ktoré jedli až nedočkaví a hladní do speli. Vianočný stromček mal iný vzhľad ako sme zvyknutí dnes. Staršie generácie si ešte spomínajú na to, ako visel zo stropu, pre nedostatok miesta v izbe. Výzdoba bola jednoduchá, vyrobená svojpomocne. Svoje miesto na stromčeku mali vlašské oriešky, jabĺčka, či obyčajné kocky cukru zabalené vo farebnom staniole. Na prelome minulého storolia začínajú ľudia umiestňovať stromček do stojana tak, ako to poznáme dnes.

Nasledovala najstrednejšia večera v roku, na ktorú sa všetci najviac tešili. Deti videli spievaj anjelikov, rodina sa tešila z toho, že sú všetci zdravi a pospolu. Začala sa konzumovať domáčich oplatok, ktoré zvykli v niektorých obciach pripravovať učiteľ s pomocou svojich žiakov. Vo vianočnej liptovskej kapustnici plávali klobáska a huby. Jedlo sa zo spoločnej misy, na stole nechybalo nič z tohtočnej ūrody. Okrem opekancov boli zaužívané jedlá ako kysel (kyslia polievka), šoudra (šunka), pila sa pálenka s medom a rôznymi liečivými korienkami bylinky. Gazda spievala nábožné piesne a so stola nesmel níni vstať, aby sa rodina nerozšia, či nebodaj, nestalo nešťastie. Každá domácnosť mala vlastné obyčaje, pod obrus dávali zapár minci, pre hojnosť, noho stola obtácali refazami pre súdržnosť, prekrajovali jabĺčka aby zistili, či budú aj v nasledujúcom roku zdraví. Nikdy sa nezabúdalo ani na dobytok, ktorému sa po večeri išla dat časť pokrmu, aby aj zvieratá pocitili štedrosť tohto dňa.

Však pravá vianočná atmosféra v dedinách dolného Liptova nastala až vtedy, keď sa deti a mladí rozpŕchli po uliciach a domoch, kde spoločne spievali koledy. Ich spev sa ozýval po celom chotári. Nechybala ani odmena v podobe malého peniažka, jabĺčka, koláča, či kalíškom pálenky. S úderom polnocí sa všetci pobrali do kostola na omšu oslávili Spasiteľovo narodenie.

Nebolo tomu ani tak veľmi dávno, čo k slávneniu Vianoc postačila vónia koláčov a spev koledníkov. Stromček sme nepotrebovali mať zladený do zlatoočervenej farby v súlade s aktuálnom módom. Dokonca nikto nepotreboval majonézový šalát a tuet rôznych druhov zákuskov. Ľudia boli šťastní, keď sa pod jedličkou stretli v zdraví a nehnafeli na to, že pod ňou nemajú najnovší MP3 prehrávač alebo drahy sveter z katalógu. Vianoce dnes strácajú svoj význam, ktorý poznala iba jedna generácia pred nami. Veľmi rýchlo sme si zvykli na to, že si môžeme dopriať oveľa viac a zabúdame na to, o čom sú Vianoce.

lk

*Na jedličke sviečky svietia,
v jasliach leží Božie dieťa.
Nech vás jeho láska hreje,
žiari i v tmách beznádeje,
do srdc, duši vašich vloží
radosť, šťastie, pokoj boží.*

*Ked' si zasadnete spolu
k štedrovečernému stolu,
nech vám všetkým srdcia vedno
bijú ako srdce jedno,
v ktorom jedna túžba rastie:
láská, pokoj, radost, šťastie.*

*Nech pocit šťastia, radosti
sa v dušiach vašich rozhosi,
ked' Štedrý deň k vám zavíta.
Nech láska v srdciach ukrytá
sa mocným prúdom vyroní,
ked' zvonček sladko zazvoní.*

*Už sviatky lásky, pokoja
zavítajú zas skoro k nám,
pod stromčekom ľudia postoja,
otvoria srdcia dokorán.
Nech v dome vašom zavládne
tiež radosť, že ste spolu,
ked' rodina si zasadne
k štedrovečernému stolu.*

**Pokojne prežité sviatky a úspešný
rok 2008 vám praje redakcia**

Stankouské zvesti